

Emmanuelle Lainé

Don't cheat me out of the fullness of my capacity!

13 September > 13 December 2014

Voor de eerste tentoonstelling van dit seizoen hebben we de Franse kunstenaar Emmanuelle Lainé uitgenodigd bij c-o-m-p-o-s-i-t-e. Na een jaar van heen en weer praten – waarbij Lainé en het c-o-m-p-o-s-i-t-e team ideeën, ervaringen, referenties, literatuur, etc. uitwisselden om 'mee te denken met' zowel haar kunstpraktijk als die van ons in het uitwerken van exposities – heeft ze de afgelopen weken in de galerieruimte een sculptuur gemaakt, waarbij ze alle sporen van haar werken denkproces ter plaatse heeft achtergelaten. In plaats van "een op het strand aangespoelde walvis", wordt het beeldhouwwerk omgeven door wat het tot stand gebracht heeft. Want, zoals ze stelt, "dat alles maakt de sculptuur". In die zin kan van Lainés kunstpraktijk gezegd worden dat ze naadloos is, niet alleen omdat ze zich daadwerkelijk situeert in het uitwissen van de schotten tussen atelierpraktijk en die van het exposeren, maar ze stelt ook die canonieke schotten in vraag die opgetrokken zijn tussen wat zich aan de binnenkant en de buitenkant van het hoofd bevindt. In tegenstelling tot een hersenscan, kan de installatie gelezen worden als een materiëel en fotografisch gerenderde 'exploded view' van de hersenactiviteit tijdens het beeldhouwen: "het is een allegorie van het denken, een allegorie van de hersenen", betoogt ze. Of hoe cognitie zich kan uitbreiden naar de wereld.

De uiteindelijke installatie beslaat de hele gelijkvloers verdieping. Verspreid over de verschillende ruimtes ligt een uitgebreide verzameling huis(houd)elijke voorwerpen die als bronnen dienen om de sculpturale mal mee vorm te geven. Achter de installatie is een uitvergroete fotografische reproductie van de installatie op de muren behangen, die de elementen tonen die tijdens het hele proces aanwezig waren (waarvan sommige in tussentijd verplaatst of verwijderd werden). In het midden, een opeenhoping van rode klei die ingedamd wordt door een grinden dijk, die als gietvorm dienen, omsloten door het opgedroogde bezinksel van een water en klei mengeling, naar binnen stralend. Daarboven, opgehangen aan het plafond, een geel beeldhouwwerk.

Lainés werkwijze begint met het bijeenbrengen van voorwerpen, dier- en plantensoorten, apparaten, en afbeeldingen (die allemaal de hedendaagse of vroegere materiële cultuur zouden kunnen bevolken en sieren) die ergens in de recente geschiedenis gevonden, gegroeid, of gemaakt zijn. Ze werken als materiële stukjes van Lainés denken. Stukjes met postkoloniale, posthumanistische, and technowetenschappelijke resonanties, die haar nadenken over hedendaagse discussies in de kunst en daarbuiten belichamen. De voorwerpen worden dan ruimtelijk geschikt en herschikt: "Ik borstel niet of ruim niet op, eens ik werk. De voorwerpen verplaatsen zich gewoon. Het is redelijk rommelig". Fysiek verplaatst ze haar gedachten door de ruimte, als het ware: "het gaat om een bewegend nadenken. Daar waar een voorwerp terecht komt, is aan het einde van een beweging". Een 'ambulante conceptualisering', waarbij de splitsingen uitgedragen door het canonieke westerse denken – d.w.z. tussen handeling en denken, concreet en abstract, object en subject, materie en taal – vervangen worden door een continuïteitsprincipe. Hierdoor verschuift Lainé de nadruk van de uiteinden naar wat er tussenin gebeurt.

Tussendoor wordt een arbitrair aggregaat van voorwerpen ingedrukt in de opeengehoopte klei, waarna de afdruk wordt gegoten met acryl hars. Misschien is het in deze context toepasselijk om naar het beoefenen van alchemie te verwijzen. Van het gieten van de sculptuur zou gezegd kunnen worden de het overeenkomstig is met alchemie, als een hedendaagse hernieuwing van een praktijk die te vaak onterecht bespot werd in de moderne tijd. Voorbij de moderne spot, kan de kuil van grind en klei beschouwd worden als de (smelt)kroes waarin Lainé organische en inorganische bestanddelen onderwerpt aan alchemistische transmutatie. De daaruit voortvloeiende sculptuur lijkt vis noch vlees als het aankomt op het ontwaren van haar samenstelling. Moeilijk te zeggen of ze nu natuurlijk dan wel kunstmatig, gegroeid of vervaardigd is. Het is tegelijkertijd het ene en het andere. In plaats daarvan wordt de aandacht gevestigd op haar versmolten hybriditeit, waarin de individuele kenmerken van de gebruikte onderdelen plaatsmaken voor een geheel nieuwe entiteit. Een

'natuurcultureel beeldhouwwerk' zou het dichtst bij een generische definitie liggen waar men zou kunnen opkomen.

De sculptuur wordt dan uit de put van grind en klei gehesen. Tussen en boven de dingen opgehangen. Dan wordt de hele installatie in één shot vastgelegd met een grootformaat digitale camera. De foto wordt gedeeltelijk uitvergroet, waarna hij wordt afgedrukt en differentieel op de achterste muren van elke ruimte behangen. Een vlakke fotografische weergave met lichtjes krommende uiteinden. Door de foto samen met de sculptuur en de fysieke voorwerpen te presenteren, brengt het een samenvallende fysieke en virtuele ruimte tot stand, waarin het geen kwestie van tegenstelling tussen beide is. *"Het is veeleer een kwestie van uitbreiding"*. Weer heeft het te maken met continuïteit, zoals de continuïteit tussen het materiële en het mentale of het overschrijven van onnodige binnenkant/buitenkant splitsingen. Zo wordt een naadloosheid tussen het fysieke en virtuele werkelijke opgevoerd. Hetgeen nog complexiteit toevoegt aan het weergave- en installatieproces is het feit dat Lainé de foto samen met de installatie toont, die ze nog eens herschikt nadat de afbeelding op de muren behangen werd. *"Op die manier ben ik me meer bewust geworden van de verplaatsingen van de voorwerpen"*, hoewel ze niet kan anticiperen waar wat zal eindigen. Het is een kwestie van refractie, van straalbreking, van zich schuin door het interface van verschillende media te verplaatsen.

Om terug te koppelen naar Lainés woorden: *"Dat alles maakt de sculptuur"*.

Als de hele installatie een allegorie is, is het er geen in de klassieke zin. *"Er is iets onhandig en hopeloos aan [klassieke] allegorie. Je probeert een idee of een concept dat je hebt voor te stellen, maar het is nooit mogelijk om exact te vertalen wat je wil overbrengen"*. Daarom past het volgens Lainé beter om het over een 'experimentele allegorie' te hebben: *"het is veeleer een poging om iets te bergijpen waarvan je de betekenis niet hebt. Maar je kan het niet begrijpen. Het kan enkel metaforisch, allegorisch benaderd worden"*. Aangezien we geen toegang hebben tot de dingen zelf, of ze nu fysiek of mentaal zijn, is de enige manier om plaats voor hen te laten, en voor de gedachten die erdoor veruitwendigd worden, door schuin te werk te gaan.

Hoewel men het als een uitdijende installatie zou kunnen bestempelen, houdt Lainé van *"het comfort van in in een besloten ruimte te werken"*. Uitdijend en toch besloten. Samen met de glazen vitrine maakt het de installatie tot een 'in vitro experiment'. Als een petri schaalje waarin bacterieën worden gekweekt, of een proefbuis waarin een reeks gekende substanties geëmulgeerd worden tot een nieuwe, experimentele verbinding. Bovendien, als het een allegorie van het denken is, is het niet zozeer een *window on the mind*, waarbij men kijkt hoe de wereld op de hersenen geprojecteerd wordt. Echter, de lens en focus zijn omgekeerd, kijkend naar hoe het denken in de wereld verlengd wordt. En hoe daarbij de wereld 'ge-wereld' wordt.

Het hele tafereel suggereert sporen van verleden sculpturale en cognitieve activiteit, waarbij wat het uitdrukt enigszins voor het grijpen gelaten wordt. Wat overblijft is een reeks aanwijzingen die de toeschouwer uitnodigt om zich de activiteit die plaatsvond in te beelden, en haar drijfkrachten. Het werk van de toeschouwer wordt dan als archeologisch werk. Zich rondbewegen in en kijken naar een scène waarvan zij/hij nauwelijks rechtstreeks de zin kan achterhalen. Een observeren van en dwalen door een 'externe innerlijkheid'. Enkel via speculatieve afleidingen kan het worden benaderd. Een productief gissen naar de aard van de dingen en het denken.

c-o-m-p-o-s-i-t-e asbl
varkensmarkt 10 rue du marché aux porcs
1000 Bruxelles
Belgium
info@c-o-m-p-o-s-i-t-e.com
www.c-o-m-p-o-s-i-t-e.com

This exhibition is supported by Fédération Wallonie-Bruxelles.